

RIIGIMETSA TERVIKTUTVUSTUS LÄÄNE-NIGULA VALLA TERRITOOORIUMIL

SISSEJUHATUS

RMK ehk Riigimetsa Majandamise Keskuse hoole all on ligikaudu 30% kogu Eestimaast. Seal asub 45% Eesti metsadest. RMK on Eesti riigile kuuluva metsa ja teiste mitmekesiste looduskoosluste hoidja, kaitsja ja majandaja. RMK kasvatab metsa, hoiab loodusväärtusi, teenib riigile metsa majandades tulu, loob looduses liikumise võimalusi ja jagab loodusharidust.

RMK eesmärgiks on majandada riigimetsa kehtlikult, et ka tulevased põlvkonnad saaksid metsahüvesid kasutada vähemalt samal määral, kui seda teeme meie. Metsade majandamise kõrval on üldsuse jaoks oluline riigimetsa avatus kõigile, kellel soov metsas jalutada-matkata ja seeni-marju korjata või selleks ettevalmistatud kohas telkida ning metsapuhkust nautida.

Riigimetsa, mis asub asulate lähedal või mida inimesed aktiivselt kasutavad, peab RMK kõrgendatud avaliku huviga metsaalaks. Nende alade läheduses elavaid või kinnistuid omavaid inimesi (kohalik kogukond või elanikud), keda metsatööd otseselt mõjutavad, kaasab RMK metsatööde planeerimisse.

Käesolev kava annab ülevaate **Lääne-Nigula vallas** asuvatest RMK hallatavatest metsadest ja möödunud kümnendi tegevustest ning kirjeldab omavalitsuse territooriumil kõrgendatud avaliku huviga riigimetsa alad ning plaanitavad tegevused nii looduskaitstes, külastuskorralduses kui ka metsamajanduses järgmiseks 10 aastaks. Tutvustusest on näha, milliseks kujuneb omavalitsuse territooriumil kasvava riigimetsa pindala ja vanuseline struktuur kehtlikul majandamisel, samuti see, kuidas ja millises mahus kavandatakse metsade uuendamist, hooldamist, metsaparandust ja looduskaitseteid.

RMK STRUKTUUR JA TOIMIMINE

RMK tegevusvaldkonnad on:

- maakasutus;
- metsamajandus;
- metsakorraldus;
- taimla- ja seemnemajandus;
- puiduturustus;
- looduskasutus, sh külastuskorraldus ja looduskaitse.

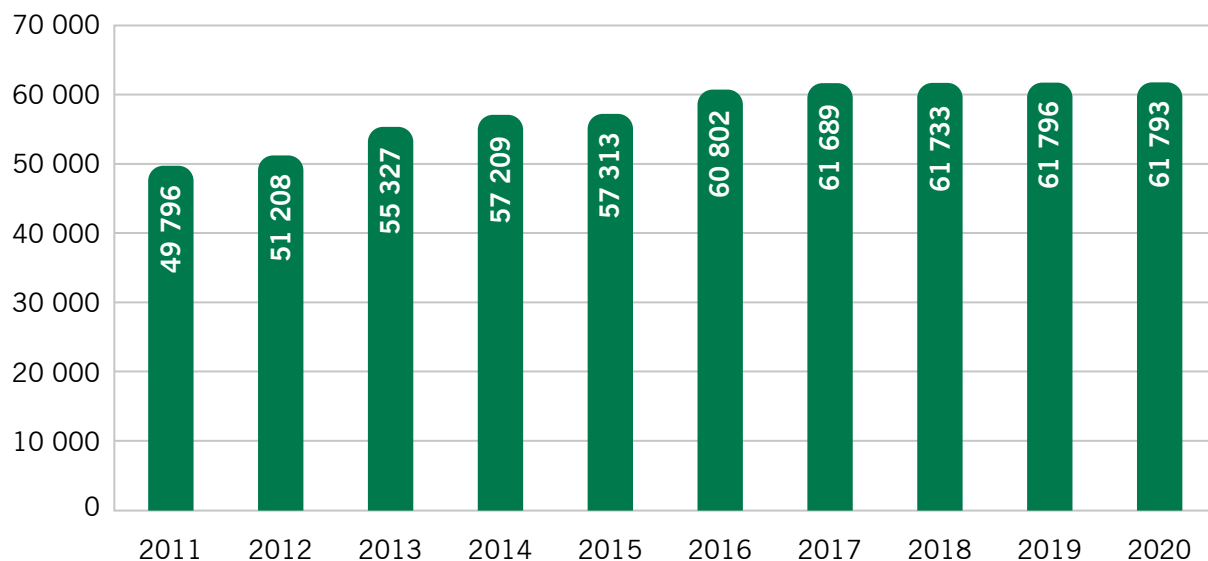
RMK koosseisu kuulub Sagadi metsakeskus, Elistvere loomapark ja Põlula kalakasvandus.

RMK-s töötab ligi 700 inimest, kokku saab RMK hallatavas metsas tööd umbes 6500 inimest.

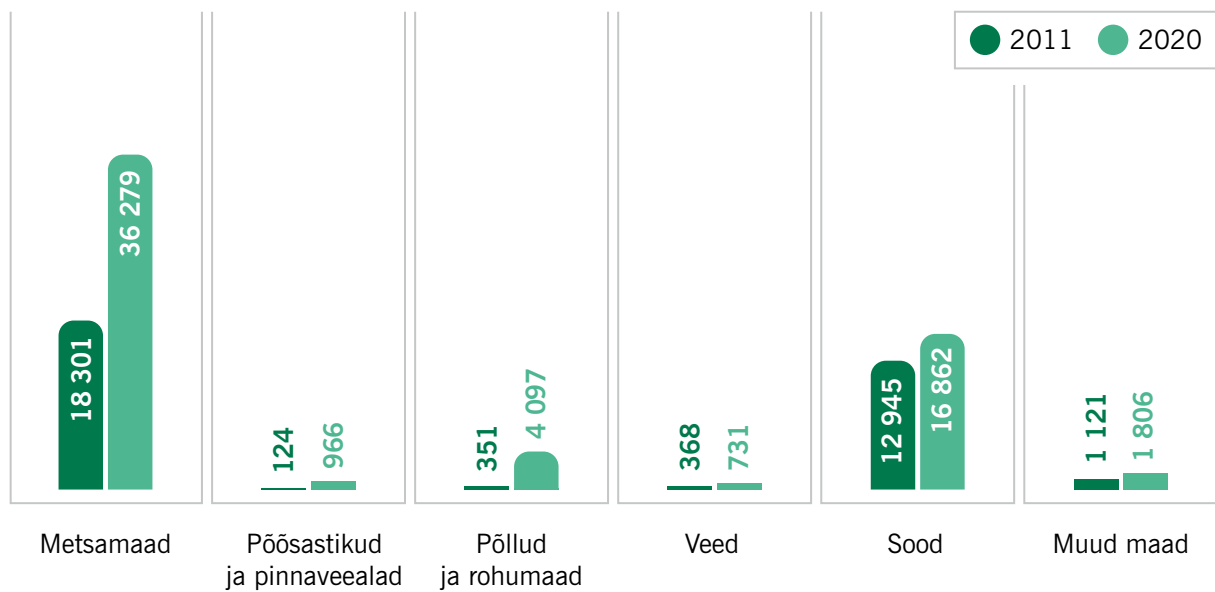
Eesti riigimetsa majandatakse säästvalt. Selle kinnituseks on RMK-le omistatud säästva metsanduse sertifikaadid FSC ja PEFC. RMK-l on ka keskkonnajuhtimissüsteemi sertifikaat ISO 14001 ja kvaliteedijuhtimissüsteemi sertifikaat ISO 9001.

1. MAAKASUTUS

RMK hallatavate maade pindala Lääne-Nigula valla territooriumil on 61 793 ha, mis moodustab 43% kohaliku omavalitsuse pindalast. Riigimetsamaade pindala muutus aastatel 2011–2020 on toodud joonisel 1 ja riigimaade kõlvikulised muutused joonisel 2.

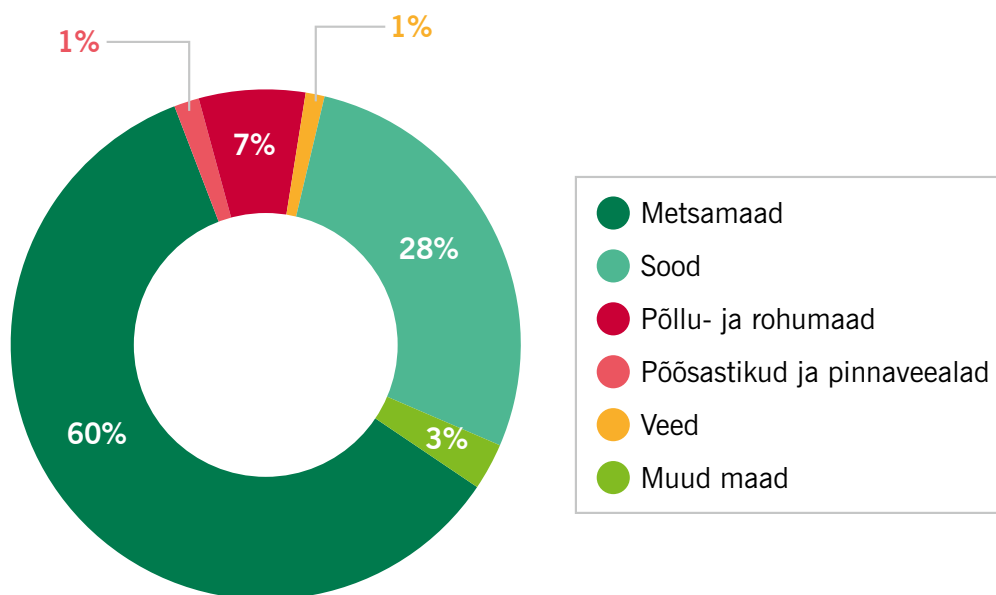

Joonis 1. Riigimetsa üldpindala muutus perioodil 2011.–2020. a, ha.

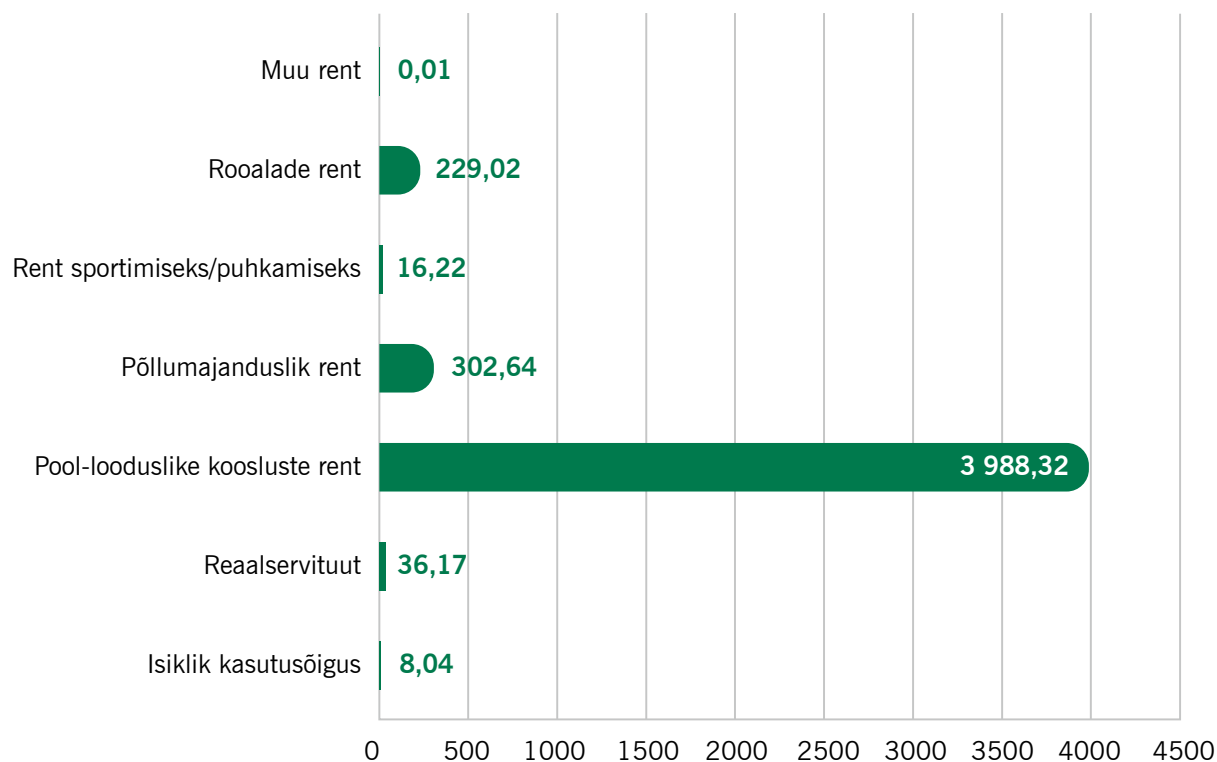
Joonis 2. Riigimetsa maade muutused kõlvikute lõikes 2011/2020. a, ha.

Praegu moodustab riigi metsamaa pindala omavalitsuse territooriumil asuvatest RMK hallatavatest maadest 60%, mis on 36 279 ha, mittemetsamaad võtavad enda alla 40%, millest suurima pindalaga on sood – 16 862 ha.

Joonis 3. Riigi maade jagunemine 2020. a, %.

RMK on sõlminud riigimaale Lääne-Nigula vallas erinevaid maakasutuslepinguid, millest pindala poolest enamiku moodustavad poollooduslike koosluste hooldamiseks sõlmitud lepingud – ligi 3988 ha. Olulise osa moodustavad ka maarent põllumajanduseks ja roo varumiseks, vastavalt 303 ja 229 ha.

Joonis 4. Lepingud riigimetsa maade kasutamiseks 2020. a, ha.

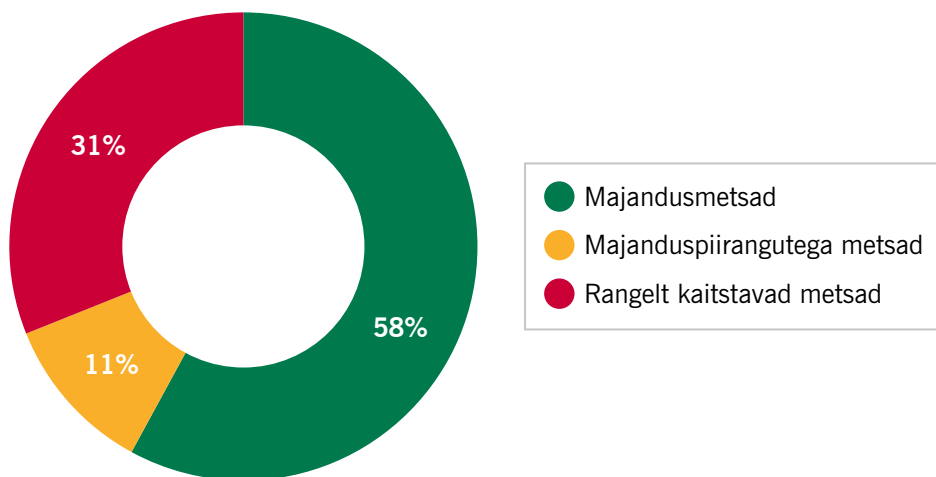
2. METSAVARUD

Lääne-Nigula valla riigimetsad jagunevad majandus-, majanduspiirangutega- ja rangelt kaitstavateks metsadeks (joonis 5). Praegu on riigimetsamaad vallas 36 279 ha, millest majandusmetsa on 21 018 ha, majanduspiirangutega metsa 3991 ha ja rangelt kaitstavat metsa 11 270 ha. Metsakategooriate pindala võrdlus 10 aasta taguse ajaga on toodud joonisel 6.

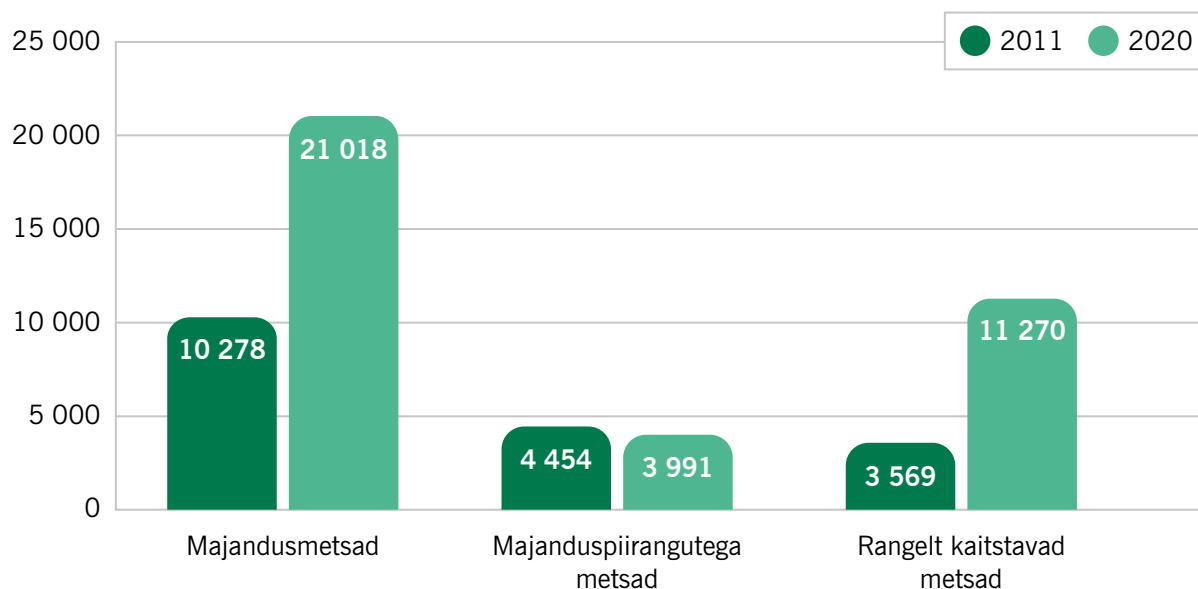
Rangelt kaitstavates metsades on majandustegevus keelatud (nt loodusreservaadid, kaitsealade ja püsielupaikade sihtkaitsevööndid ja vääriselupaigad).

Majanduspiirangutega metsades on majandustegevus lubatud arvestades kaitseala valitseja seatud piiranguid.

Majandusmetsades on majandustegevus lubatud metsaseaduse alusel.

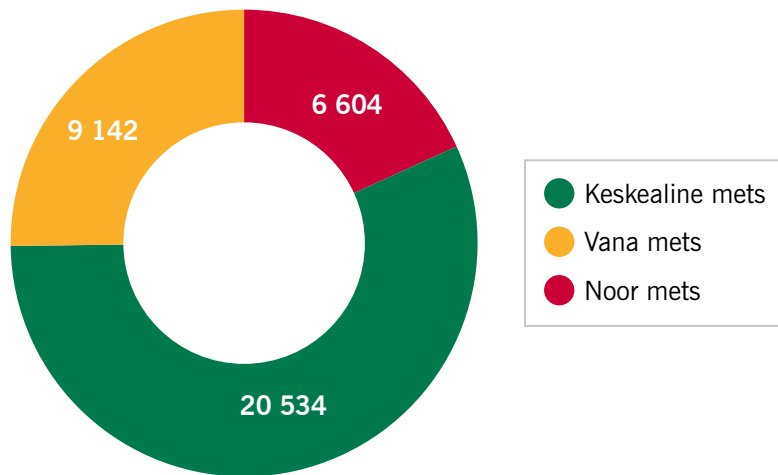
Joonis 5. Riigi metsamaade jagunemine kaitsekategooriatesse 2020. a, %.

Joonis 6. Riigi metsamaade kaitsekategooriate muutus 2011.–2020. a, ha.

Kuna metsade olemit ja elutsüklit iseloomustab kõige paremini metsa vanuse muutus, siis oleme jaganud metsa kolme vanuseklassi:

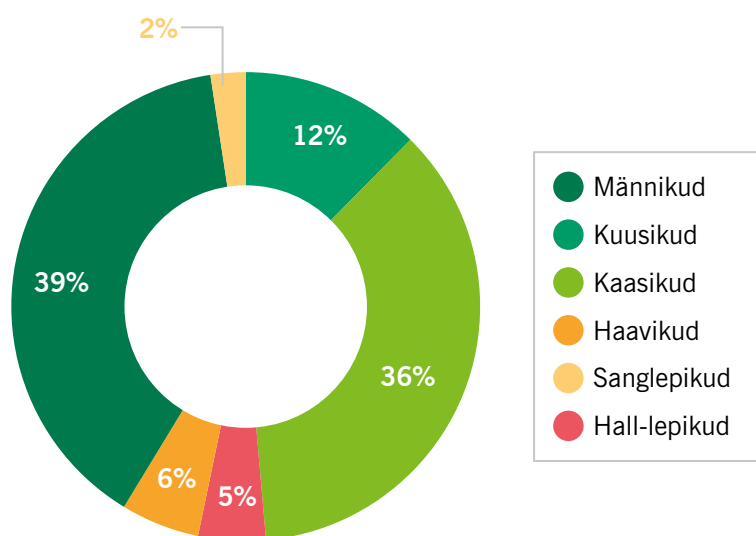
- noored metsad;
- keskealised metsad;
- vanad metsad.

Joonis 7. Riigi metsamaa jagunemine vanuseklasside alusel 2020. a, ha.

Erinevad kasvukohad ja mullad tingivad ka erinevate puuliikidega metsaosade kujunemise.

Metsade puuliigiline jagunemine on toodud joonisel 8. Peamiste puuliikidena peaaegu võrdselt leidub männikuid ja kaasikuid – mõlemaid ligi 40%, teistest enam – 12% on ka kuusikuid. Männikud asuvad peamiselt valla põhjaosa liivastel aladel ja kaasikud lõunaosa soisemates piirkondades.

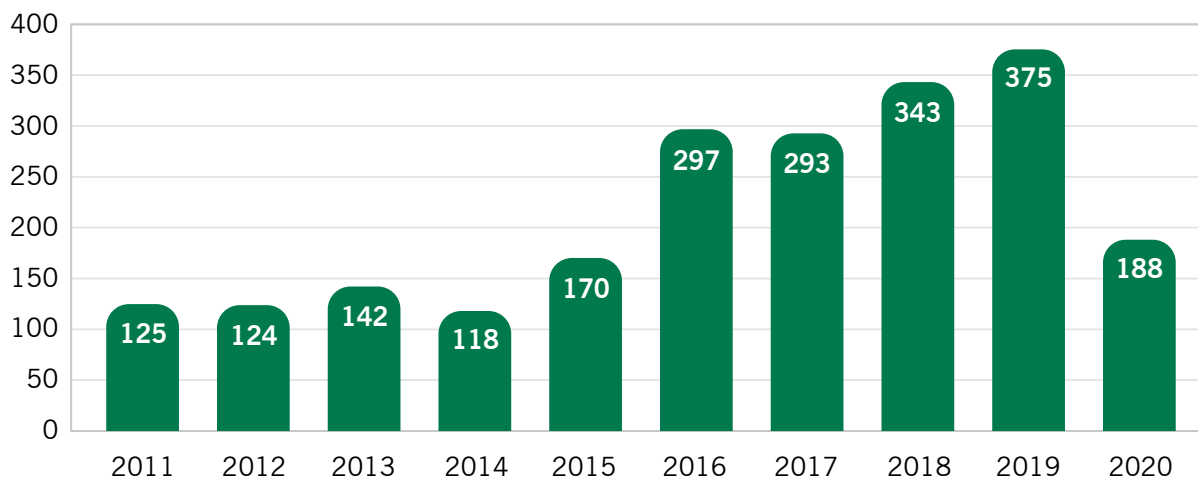

Joonis 8. Riigi metsamaa puuliigiline jagunemine 2020. a, %.

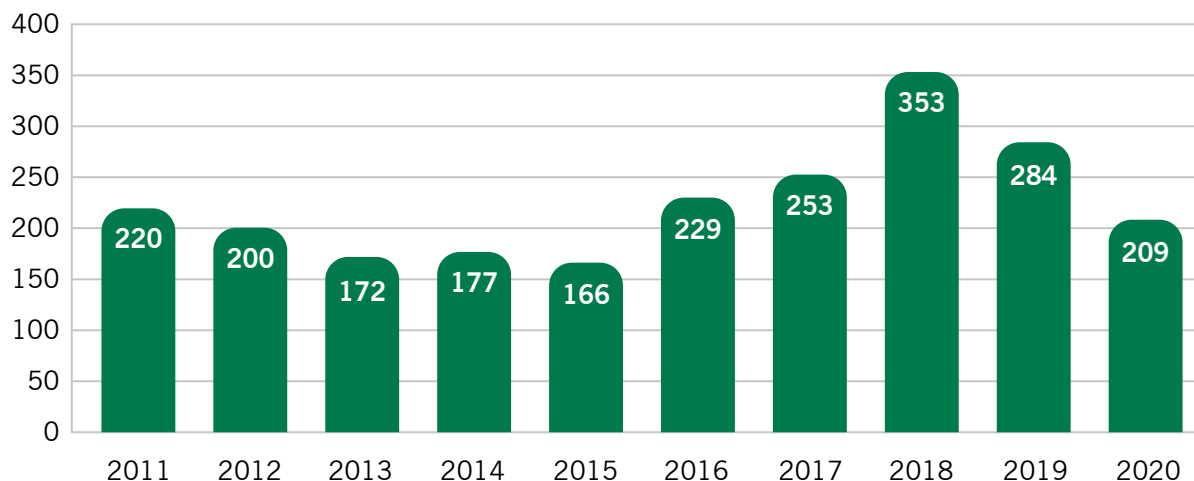
3. RAIED

Lääne-Nigula valla riigimetsas tehtud uuendusraiate pindala iseloomustab joonis 9. Möödunud kümnendil oli uuendusraiate pindala vahemikus 118 kuni 375 hektarit aastas.

Harvendusraiate pindala muutumist iseloomustab joonis 10. See on liikunud vahemikus 166 kuni 353 ha aastas.

Joonis 9. Uuendusraiate pindala 2011.–2020. a, ha.

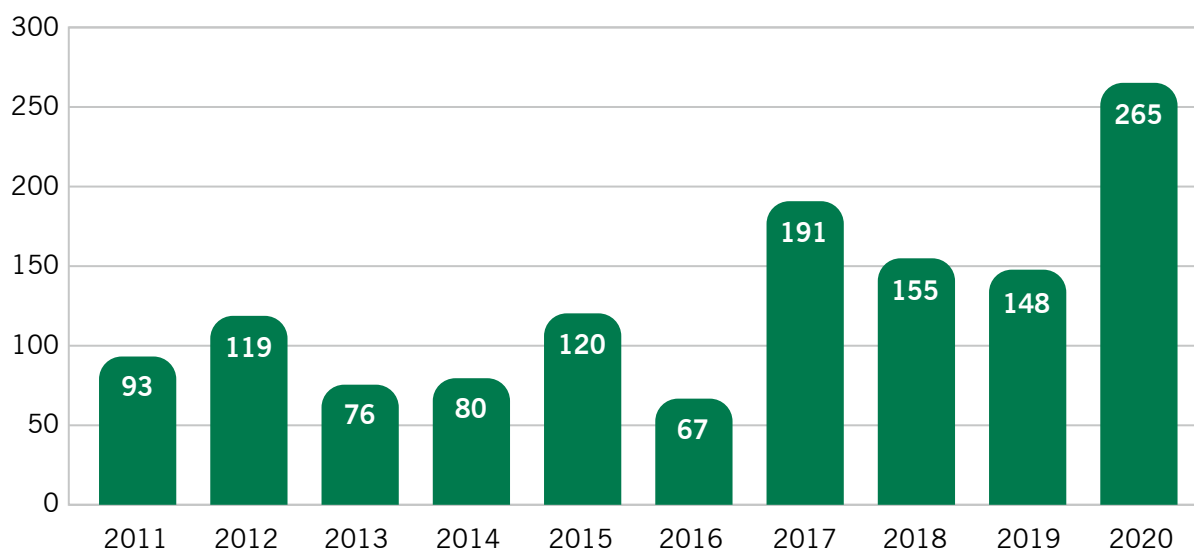

Joonis 10. Harvendusraiate pindala 2011.–2020. a, ha.

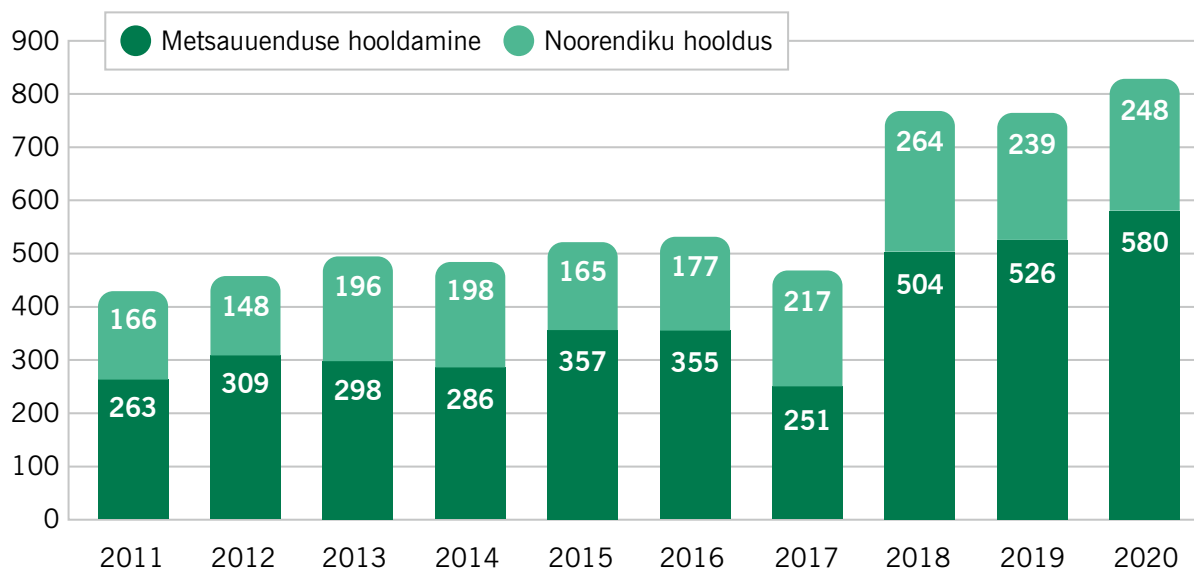
4. METSA KASVATAMINE

Uue metsa rajamise mahust annab ülevaate joonis 11. Möödunud kümnendil on uut metsa kasvama pandud keskmiselt 131 ha aastas.

Noore metsa hooldamise mahtudest annab ülevaate joonis 12. Noore metsa hooldamise käigus eemaldatakse istutatud või külvatud puude kasvu takistavad rohttaimed, põõsad ja puud. Viljakamates kasvukohtades tuleb seda teha ka mitu korda aastas. Hilisem noore metsa hooldus on suunatud tulevikupuistu kujundamisele.

Joonis 11. Uue metsa rajamine 2011.–2020. a, ha.

Joonis 12. Noore metsa hooldamine 2011.–2020. a, ha.

5. LOODUSKAITSE

Looduskaitsetöid tehakse loodusliku mitmekesisuse säilitamiseks RMK hoole all oleval riigimaal. Elurikkuse hoidmise olulisi põhimõtteid järgitakse ka majandatavas metsas.

Looduskaitsetööd viiakse läbi looduskaitseliste väärtuste säilitamiseks koostatavate lähteülesannete ja projektide alusel:

- ohustatud või kehvasti seisundis olevate liikide elupaikade taastamiseks;
- koosluste või poollooduslike koosluste taastamiseks ja hooldamiseks;
- kaitsealuste üksikobjektide hooldamiseks;
- parkide hooldamiseks.

Eelmisel kümnendil tehtud looduskaitsetöödest riigimaal Lääne-Nigula vallas on suurima mahuga poollooduslike koosluste taastamis- ja hooldustööd (248 ha), neist suurimad objektid olid Käntu-Kastja hoiualal, Matsalu rahvusparkis ja Silma looduskaitsealal. Liigi elupaiga taastamis- ja hooldustööd tehti Vesikijärve kõre elupaigas (24 ha) ning 14 ha ulatuses veel koosluste ja maastiku taastamis- ja hooldustööd Matsalu rahvusparkis.

Aastatel 2021–2030 jätkab RMK poollooduslike koosluste taastamist, soode taastamistöödest on plaanis alustada Leidissoo taastamistööd.

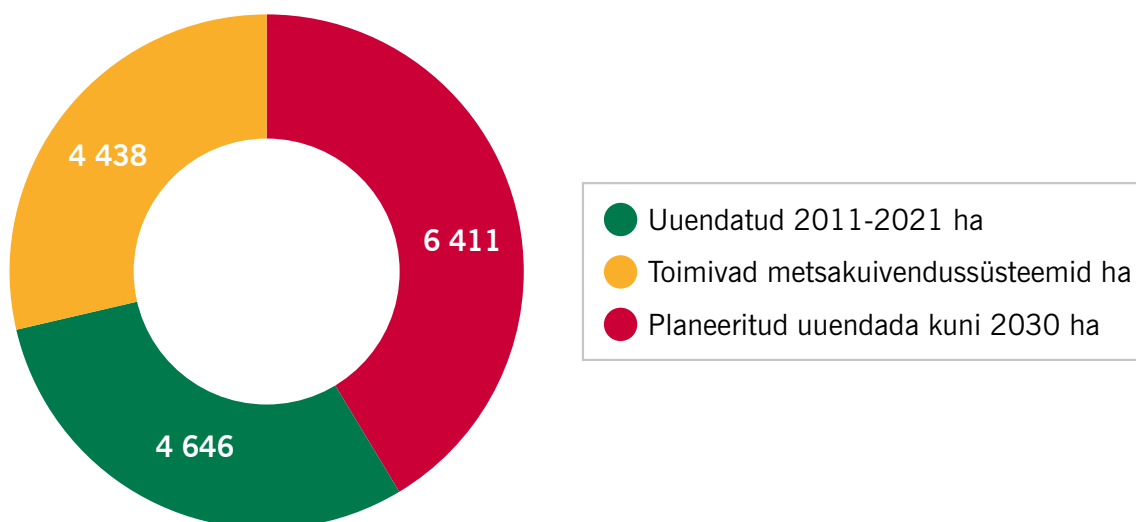
6. METSAPARANDUS

Riigimetsa majandamiseks ehitatakse metsateid ning hooldatakse ja rekonstrueeritakse olemasolevaid metsateid ja kuivendussüsteeme. Korrasolev teede- ning kuivendussüsteemide võrgustik aitab säilitada metsade juurdekasvu ja looduslikku kooslust.

Tabel 1. RMK kuivendussüsteemide ja metsateede olem

Kuivendussüsteemid, ha			Metsateed, km		
Olem 2021	Uuendatud 2011–2021	Planeeritud uuendada kuni 2030	Olem 2021	Uuendatud 2011–2021	Planeeritud uuendada kuni 2030
15 495	4 646	6 411	247	68	79

Uusi kuivendussüsteeme riigimetsas ei rajata. Samuti ei rekonstrueerita kuivendussüsteeme rangelt kaitstavates metsades. Uusi kraave rajatakse metsa, kui need on vajalikud teede ehitamisel ja rekonstrueerimisel. Rangelt kaitstavates metsades ja kaitsealadel puhastatakse majandusmetsades paiknevate kuivendussüsteemide toimimiseks vajalikke kuivenduskraave.

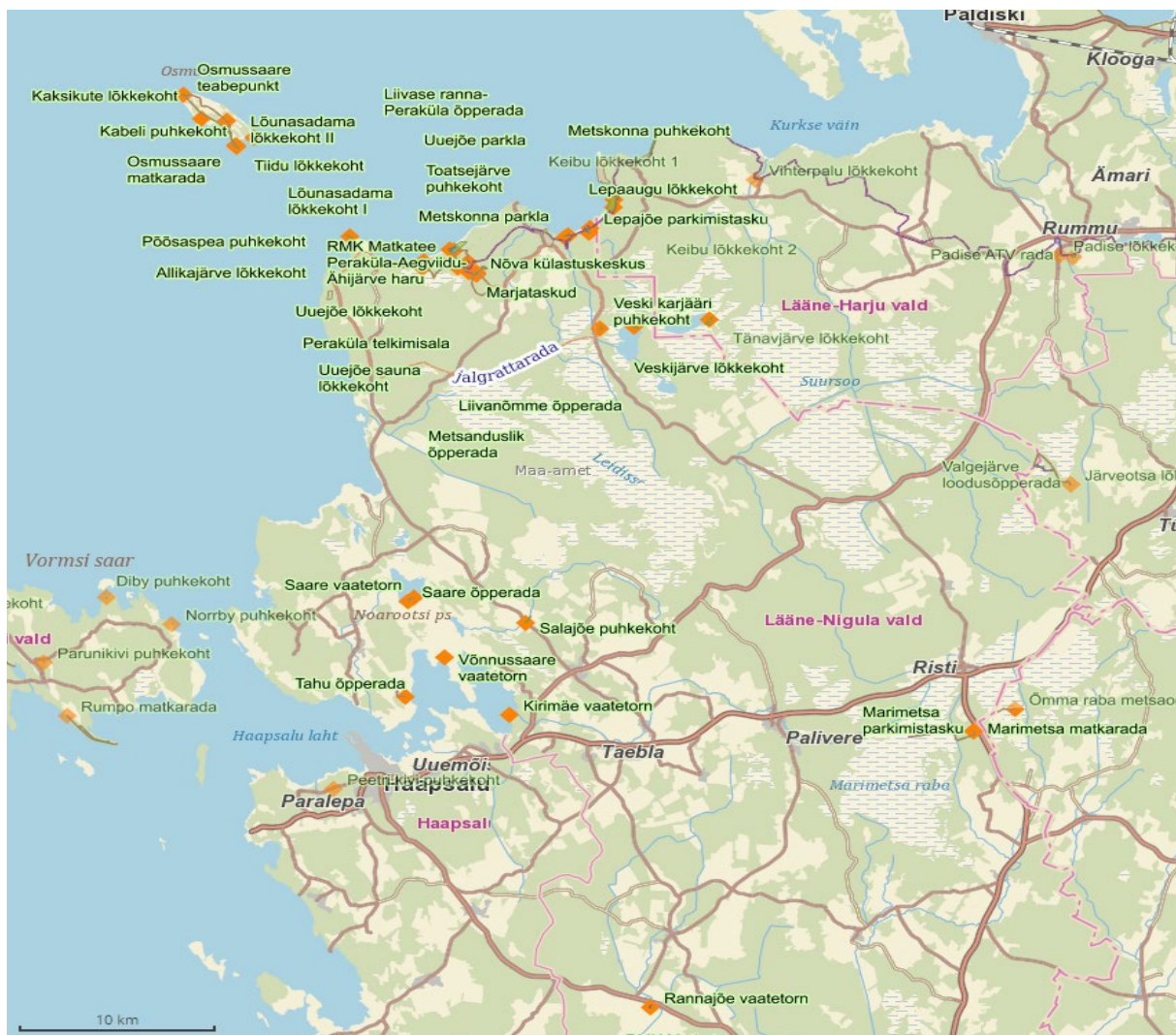

Joonis 13. RMK kuivendussüsteemide pindala, ha.

7. KÜLASTUSKORRALDUS

Külastajate suunamiseks ja loodusteadlikkuse edendamiseks RMK hallatavatel puhke- ja kaitsealadel loob RMK looduses liikumise võimalusi. Maastiku seisundi säilitamiseks, külastuse suunamiseks, loodusteadlikkuse edendamiseks ja inimtekkeliste negatiivsete mõjude vähendamiseks on RMK rajanud külastustaristu.

RMK hallatavatest külastusobjektidest jääb Lääne-Nigula valla territooriumile 34 Nõva puhkealal paiknevat külastusobjekti, Matsalu rahvuspargis paiknev Rannajõe vaatetorn ning RMK matkatee Peraküla–Aegviidu–Ähijärve harust 11,5 km (joonis 14). Lisaks asub valla territooriumil ka looduses liikumist ja säästlikku metsakasutust tutvustav ning loodusharidustegevusi pakkuv Nõva külastuskeskus ja Osmussaare teabepunkt.

Joonis 14. Lääne-Nigula valla territooriumil paiknevad RMK hallatavad külastusobjektid.

Külastusmahuseire ja külastajauuringu andmetele tuginedes tehti Lääne-Nigula valla territooriumile jäävatele külastusobjektidele 2020. aastal 254 000 külastuskorda.

Enamik Nõva puhkeala külastusobjektidest paikneb Lääne-Nigula valla põhjaosa rannikualadel, neist kõige külastatavamad on Peraküla telkimisala, Põõsaspea puhkekoht ja Lepaaugu lõkkekoht. Seoses külastuse suurenemise ja taristu uuendamise vajadusega on lähiaastate põhiorhk taristu planeerimisel ja rekonstrueerimisel. Uuendatud on Põõsaspea puhkekohas asuv linnuvaatlusonn ja Uuejõe vaateplatvorm. Lõpusirgel on Metskonna puhkekoha ja Lepaaugu lõkkekoha projekteerimine ühtse planeeringuga alaks, kus on määratletud selgelt erinevad tegevustsoonid. Puhkealasiseselt täiendatakse radade võrgustikku, parandamaks külastusobjektide sidusust ja tutvustamaks omanäolist piirkonda. Järgmise kümnendi perspektiivis vajavad uuendamist ka 2010. a Euroopa Liidu regionaalarengu fondi toel uuendatud Osmussaare matkaraja infotahvliid.

Matsalu rahvusparki Kasari luha põhjaosas asuva Rannajõe vaatetorni seisukorda parandati remondi käigus lähiaastateks, kuid pikemas perspektiivis vajab 2004. aastal valminud puittorn ümberehitamist.

Silma looduskaitsealal on RMK pikemaajaliseks eesmärgiks tutvustada kaitseväärtusi läbi olemasolevate külastuskorralduslike objektide arendamise, parendamise ja võimalusel uutele asukohtadele rajamise. Praegune Silma looduskaitseala külastuskorralduslik taristu on suures osas rajatud eramaadele (Kirimäe vaatetorn, Saare õpperada, Tahu õpperada). Eesmärgiks on selgitada võimalusi ja luua uued külastusobjektid väljapoole eramaid.

Marimetsa matkaraja puhul on kavandatud parkla laiendamist ja raja lõpus puhkajate hajutamist väikese ringraja rekonstrueerimisega. Marimetsa matkaraja külastatavus on pärast rekonstrueerimist aasta-aastalt kasvanud, küündides 2020. aastal 117 000 külastuskorrani.

Valgejärve loodusõpperajast, mis tutvustab Valgejärve looduskaitseala ja selle ümber asuvaid loodusväärtusi, jääb Lääne-Nigula valla territooriumile ligi kilomeeter, lisaks vaatetorn. Õpperada on lähiaastatel planeeritud täielikult rekonstrueerida.

Külastusobjektide täpne paiknemine ja taristu kirjeldus on leitavad:

<https://www.loodusegakoos.ee/kuhuminna/puhkealad/nova-puhkeala>

<https://www.loodusegakoos.ee/kuhuminna/rahvuspargid/matsalu-rahvuspark>

<https://www.loodusegakoos.ee/kuhuminna/puhkealad/tallinna-umbruse-puhkeala>

Täiendav info ja külastusobjektidel planeeritud tegevused on leitavad külastusala külastuskorralduskava materjalidest:

<https://www.rmk.ee/organisatsioon/tegevusvaldkonnad/loodushoid/kulastuskorralduskavad/nova-matsalu-kulastusala>

<https://www.rmk.ee/organisatsioon/tegevusvaldkonnad/loodushoid/kulastuskorralduskavad/tallinna-kulastusala>

8. PÄRANDKULTUURIOBJEKTID

Pärandkultuuri objekt on jälg eelmiste põlvkondade tegutsemisest maastikul. See on osa meie kultuurist, tükike meie rahvuslikust pärandist. Levinumad pärandkultuuri objektid on taluhoonete asukohad, kiviaiad, vanad metsateed ja kohanimed.

Selleks, et pärandkultuuri objektid raietööde tõttu, teadmatusest või niisama hooletusest ei hävineks, on oluline maaomanike ja maastikul tegutsejate teadlikkus ehk omanikuhoid.

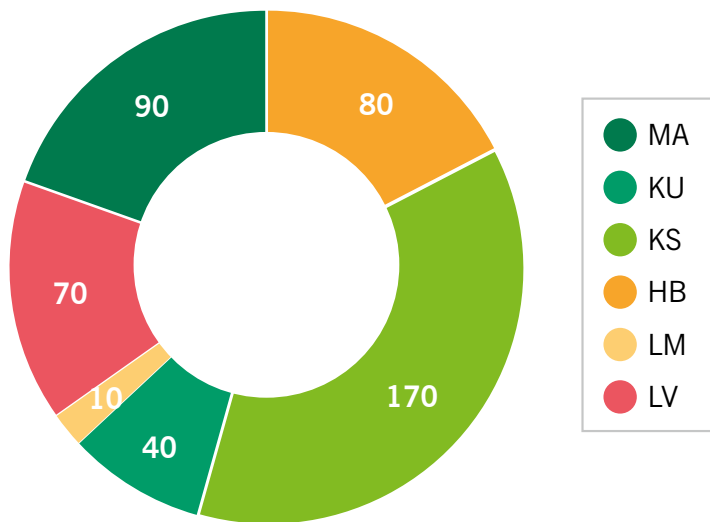
Tabel 2. Pärandkultuuriobjektide arv riigimetsamaal

Põlised talukohad	88
Okupatsiooniaja objektid	47
Heinaküünid, kuhjalavad	31
Asundustalud	27
Vanad kohanimed	26
Põlised metsateed, jalgrajad, hobuseeed	26
Kiviaiad, tarad	13
Talveteed	11
Vahtkondade kordonid	9
Turbavõtukohtad	7
Muud (53 tüüpi)	114
Kokku	399

9. RAIETE PROGNOOS KUNI 2030

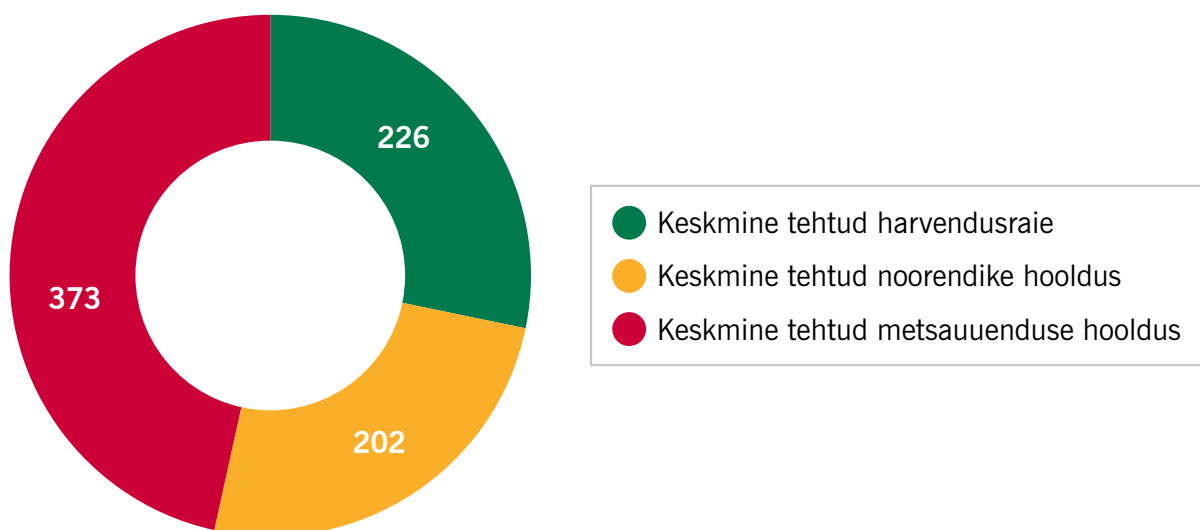
Arvestades Lääne-Nigula valla riigimetsade vanuselist jaotust, raieküpsete metsade osakaalu ja riigimetsa kestliku kasutamise printsiipi, on hinnanguline võimalik metsade uuendusraiate pindala keskmiselt 460 hektarit aastas.

Uuendusraie liigid on lageraie ja turberaie.

Joonis 15. RMK uuendusraiate võimalik aastamaht puuliigiti, ha.

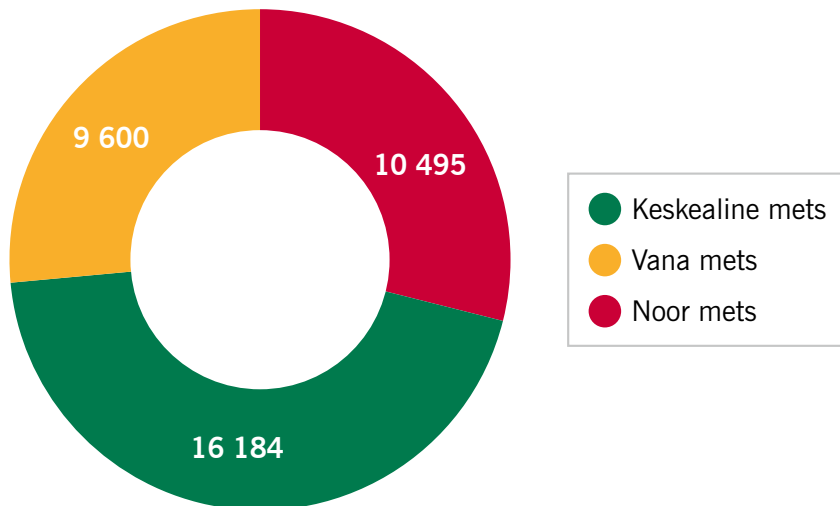
Metsa hoolduse prognoositav maht aastas on 801 hektarit, mis koosneb noore metsa hooldusest ja harvendusraietest.

Joonis 16. RMK metsa hoolduse prognoos, ha/aastas.

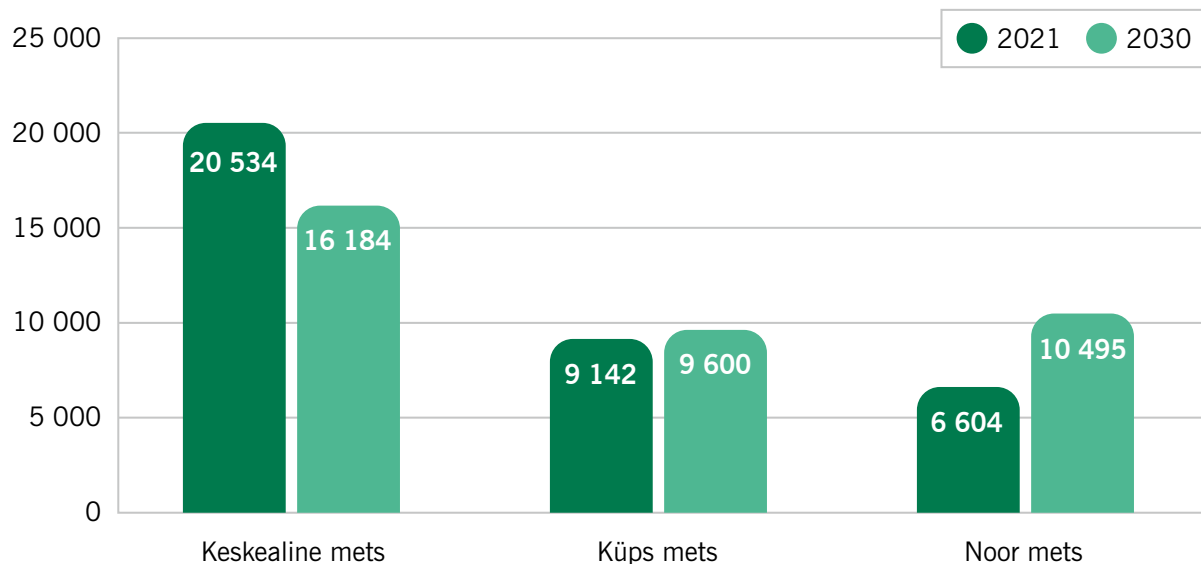
10. METSAVARUDE PROGNOOS 2030

Arvestades metsade praegust vanust, eelmises peatükis kirjeldatud uuendusraiate võimalikku mahtu ja metsa vanuse muutust 10 aasta jooksul, prognoosime metsade jagunemist vanuseklassidesse aastal 2030 järgnevalt.

Joonis 17. Riigi metsamaa jagunemise prognoos vanuseklasside alusel 2030. a, ha.

Metsa vanuseklasside muutumist kirjeldab joonis 18.

Joonis 18. Riigi metsamaa vanuseklasside muutuse prognoos 2021.–2030. a, ha.

11. KÕRGENDATUD AVALIKU HUVIGA RIIGIMETSA ALAD

Riigimetsa, mis asub asulate lähedal või mida inimesed aktiivselt kasutavad, peab RMK kõrgendatud avaliku huviga metsaalaks. Nende alade läheduses elavaid või kinnistuid omavaid inimesi (kohalik kogukond või elanikud), keda metsatööd otseselt mõjutavad, kaasab RMK metsatööde planeerimisse.

Kohalikud kogukonnad või elanikud saavad teha RMK-le ettepanekuid metsaalade arvamiseks kõrgendatud avaliku huviga alade hulka, kui nad kasutavad neid metsaalasid igapäevaste tegemiste ja vajaduste jaoks.

Kõrgendatud avaliku huviga metsaaladele koostatakse ala metsatööde kavad kuni 10 aastaks. RMK avalikustab kavad oma kodulehel ning kohaliku kogukonna või elanikega kokkulepitud alad kantakse avalikule kaardirakendusele RMK metsatööde kaart

<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/rmk>

Lääne-Nigula vallas käsitletakse omavalitsusega läbi arutatult kõrgendatud avaliku huviga riigimetsa aladena:

Kõrgendatud avaliku huviga metsaala nimetus	Pindala, ha
Nõva puhkemetsad	380
Palivere terviserada	108
Dirhami küla ja Kividemaa rattarada	50
Einbi puhkemetsad	115
Rooslepa küla	210
Tuksi küla	218
Kokku, ha	1081

Kõik Lääne-Nigula vallas kirjeldatud riigimetsa kõrgendatud avaliku huviga alad jäävad valla põhjaosa suure puhkeväärtusega männikutesse.

Riigimetsade kaart Lääne-Nigula valla territooriumi kohta Maa-ameti kaardil:

<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/rmk?aadress=Lääne-Nigula%20vald&adshow=1&adfit=1>